וועטער:
אמטייסטן קלאר

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910 PUBLISHED DAILY

דאס אידישע וואָרט

THE ISRAELITE PRESS

THE GATEWAY OF THE WEST

זון אויפגאנג — 6.23.
זון אונטערגאנג — 6.13.

די איינציקע אידישע צייטונג
אין מערב קאנאדע.
עטאבלירט אין 1910
רערשיינט
יעדן טאג

Vol. 21, No. 217. Tues. Sept. 29, 1931.

Published Daily except Saturday and Sunday. רערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג

דינסטאג יח׳ תשרי, תרצ״ב.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
OCT 6 1931
ASTOR, LENOX AND TILDEN FOUNDATIONS

דריי פאָליציסטן פאַרוואונדעט אין ראַיאָט ביים סיטי האָל לעצטן אָוונט

אנטיסעמיטיזם פאַרשפּרייט זיך אין האָלאנד

אידן באשולדיקט פאר פאל פון האָלנדישע ווערט פאפירן

פספע. טעלעג. צו ד. א. וו. פון "איטא"

אמסטערדאם, סעפט. 29 (איטא). — אן אנטיסעמיטישע אגיטאציע קעגן אידישע געשעפטסלייט האלט זיך דאס איצט אין אנטווערפן מיטן פאל פון די האָלענדישע ווערט פאפירן. פיר אידישע אנטיסעמיטן האָבן פאר פרוי אייגשטיין אויף א קליינער שיף, דער נאמען פון וועלכער איז אנטדעקט. די שיף וועט נייע דירעקט קיין קאליפארניע, דורך דעם פאנאמא קאנאל.

אין א דערקלערונג צו דער "איטא" האט פראפ. איינשטיין געזאגט, אז ער וויל ניט מען זאל וויסן דעם נאמען פון דער שיף, כדי מען זאל אים ניט שטערן אויף דער רייזע אין ביי זיין אנקום.

(::)

ברייוו קאסטן

י. פראסקין, פארטערזש לא פריי־ר. — דער קאלאניזאציע פלאן, וועלכן מיר האבן דערמאנט באצייט זיך בלויז אויף ארבעטסלאזע וואס וואוינען אין ווינניפעג.

אייגשטיין פאָרט ווידער אויף א באזוך קיין אמעריקע

פספע. טעלעג. צו ד. א. וו. פון "איטא"

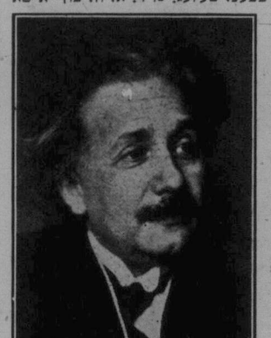

פראפ. אלבערט איינשטיין

בערלין, סעפט. 29 (איטא). — פראפ. אלבערט איינשטיין האט נעכטן נעפוירט א שיפספארטע קיין אמעריקע דאר זיף און פאר פרוי איינשטיין אויף א קליינער שיף, דער נאמען פון וועלכער איז אנטדעקט. די שיף וועט כער ווערט ניט אנטדעקט. די שיף וועט אויף דער בערזע, און די אירן באשעפטיקט אויף דער בערזע ווערן באציינכנט פאר פראפיטירן אין סאפעוקלאנטן.

די היגע אידישע באפעלקערונג, וועלכע האט פאר יארן און יארן דא ניט געוואוסט פון אנטיסעמיטיזם, איז שטארק באאומרואיקט פון דער אנטיסעמיטאציע.

די סאציאליסטישע טעגלאכע צייטונג "הטע וואלק", באריכטנדיק וועגן דער אנטיסעמיטישער אגיטאציע, דריקט אויס איר שארפסטע פארדאמונג צו איר און דערקלערט זיך אבסאלוט קעגן דעם אנטיסעמיטיזם.

אינטערעסאנטע גאַרנישט וועגן נייע וואלן, ריידנדיק וועגן דעם שלום פון דער סעסיע

לאנדאן, סעפט. 29. — פרעמיער ראמזיי מאקדאנאלד האט נעכטן אין פארמירט דאס הויז, אז ער האפט צו האבן די מעגלאכקייט צו לאזן וויסן מיטוואך וועגן דעם, וועגן די איצטיקע ספעציעלע סעסיע וועט געשלאסן ווערן. ער האט דערביי אבער נארישט ניט דערמאנט וועגן אן אויפלייזונג פון׳ם פארלאמענט און דער פראגע פון נייע וואלן.

עס איז מעגלאך, אז פרעמיער מאקדאנאלד זאל דאנאלד זאל וועגן דער פראגע פון נייע וואלן ניט אנגעמען קיין שום באשלוסן, וואו עס וועט ניט קומען צוריק פון שאפלאנד דער קעניג, וועלכער איז געווען פאראונטווארטלאך פאר דער רעגירונג פון דער נאציאנאלער רעגירונג.

וועגן פרעמיער מאקדאנאלד זאל באשליסן אנצופירן די איצטיקע קאליציע אין נייע וואלן, ווערט באהויפטעט, אז לאיד דזאנדרזש זאל אפשר אנפירן א ליבעראלע־ארבעטער אפאזיציע קעגן א טאריפן פראגראם פלאן.

מאקדאָנאלד דערמאָנט גאָרנישט וועגן נייע וואלן, ריידנדיק וועגן דעם שלום פון דער סעסיע

לאנדאן, סעפט. 29. — פרעמיער ראמזיי מאקדאנאלד האט נעכטן אין׳ם פארמירט דאס הויז, אז ער האפט צו האבן די מעגלאכקייט צו לאזן וויסן מיטוואך וועגן דעם, וועגן די איצטיקע ספעציעלע סעסיע וועט געשלאסן ווערן. ער האט דערביי אבער נארישט ניט דערמאנט וועגן אן אויפלייזונג פון׳ם פארלאמענט און דער פראגע פון נייע וואלן.

עס איז מעגלאך, אז פרעמיער מאקדאנאלד זאל דאנאלד זאל וועגן דער פראגע פון נייע וואלן ניט אנגעמען קיין שום באשלוסן, וואו עס וועט ניט קומען צוריק פון שאפלאנד דער קעניג, וועלכער איז געווען פאראונטווארטלאך פאר דער רעגירונג פון דער נאציאנאלער רעגירונג.

וועגן פרעמיער מאקדאנאלד זאל באשליסן אנצופירן די איצטיקע קאליציע אין נייע וואלן, ווערט באהויפטעט, אז לאיד דזאנדרזש זאל אפשר אנפירן א ליבעראלע־ארבעטער אפאזיציע קעגן א טאריפן פראגראם פלאן.

12 מאנטלען ארויסגע׳גנב׳עט פון פארטעדזש עווע. סטאר

נכנים האבן ארויסגע׳גנב׳עט 12 פוטערנע מאנטלען אינ׳ם ווערט פון צוויי טויזנט דאלאר פון דעם "פאר סטארעדזש" און שאפ וואס באלאנגט צו קלמן וואלדמאן, 1335 פארטעדזש עווענו.

א פאליציסט האט נעכטן פרי פארטרולירנדיק יענעם נעגנט באר מערקט, אז די פאדערשטע טיר פון דער געביידע איז אויפגעבראכן גע־וואָרן. דער פאליציסט האט באלד גע־מלדן דעם איינגטימער. וועגן מר. וואלדמאן איז געקומען אין סטאר האט אן אויסגעפונען, אז אם פעלן אים צוועלף טויערע פוטערנע מאנט־לען וואס זיינען אים איבערגעגעבן געווארן צו פארריכטן.

דערווייל האט די פאליציי קיין שפור ניט צו די נגנבים.

(::)

קאָנצערט פון פראָפאָיסקער

די פראפאיסקער סאסייטע בעט אונז צו מעלדן, אז זי וועט דורכ־פירן א קאנצערט און טאנץ אין פרץ זאל, זונטאג דעם ערשטן נאוועמבער. פרייינטלאכע ארגאניזאציעס זיינען געבעטן צו האלטן דעם אוונט פריי.

ארבעט אויף סאלטער בריק דער־וויל אָפּגעלייגט

סיטי קאונסיל באשליסט צו העכערן שכירות פאר פריווא־טער ארבעט, בעת פאר פאך־ארבעט ווערט שכירות געשניטן

צוליב דעם וואס א צאל דעטאלן בעטער. דערפאר האט ער אבער באר־שלאסן צו העכערן די שכירות פון פראסטע ארבעטער פון 40 צו 42½ סענט א׳שעה.

אלד. גרעי האט געמאכט אן אנפראַ־גע בנוגע אן עדיטאריעל אין דער הי־נער "טריביון", וואו די צייטונג פאר־דאמט הילף קערפערשאפטן וועלכע, ווי זי זאל האבן געהערט, באטן אן אויסלענדישע ארבעטסלאזע זיי זאלן זיך לאזן דעפארטירן פארן פריין פון רעליף. די אנפירער פון דער רעליף קאָ־מיטע האבן אבער קאטעגאריש דער־קלערט, אז זיי האבן קיינמאל קיינעם פון די ארבעטסלאזע ניט געמאכט אזעלכע פארשלאגן.

גאָנגרעס באריכט פון י. העסטרין היינט אוו.

היינט, דינסטאג, סעפט. 29מן 8.30 אוונט, וועט אין ציון זאל, 165 סעל־קירק עווע., פארקומען א מאסן פאר־זאמלונג, וואו י. העסטרין וועט אפ־נעבן זיין באריכט וועגן ציוניסטישן קאנגרעס אין באזעל.

מר. העסטרין איז די טעג געקומען פון א ליינענדן באזוך אין ארץ־ישראל, וואו ער האט געמאכט א טיפן שטודיום פון אידישל לעבן אין לאנד. ער איז אויך געווען איינער פון די טעטיקע דעלעגאטן אויפן ציוניסטישן קאנגרעס. זיינע באריכטן וועלן דערווארט מיט טיפן אינטערעס אין גאר א גרויסער טייל פון דער אידישער באפעלקערונג אין ווינניפעג, ווערט דערווארטעט, וועט קומען אויסהערן דיי באריכטן.

(::)

ווינניפעגער לופט פי־לאט נעטויט אין עקסידענט

ג. דוש. היטשען, 23 יאר אלט, פון 615 שערברוק סטריט, איז נעכטן גע־טויט געווארן אין א עראפלאן עקסי־דענט אין קעפּ באדרען.

מר. היטשען, א שילער אין דער ראיאל קענעדיען עיר פארס, האט פלי־ערנדיק אויפן עראפלאן צוזאמענגע־שטויסן זיך מיט אן אנדער עראפלאן, געפירט פון פילאט בריסקאו. ביידע פילאטן זיינען ארויסגעשפּרונגען פון די עראפלאנען מיט פאראשוטן, אבער בעת בריסקאו האט געלאנדעט בשלום, צע־קלאפנדיק זיך בלויז לייכט, האט היט־שענס פאראשוט פארפעלט צו עפענען זיך און ער איז געפאלן צום טויט.

(::)

פאָדערט אויסגעבן געלט ווי מיטל קעגן ארבעטסלאָזיקייט

וואשינגטאן, סעפט. 29. — אויב מען דארף איטיצן באשולדיגן אין דעם איצטיקן קרייזס, איז עס א גרויסער מאס שולדיק די באפעל־קערונג פון די פאראייניקטע שטאטן. אזוי אן ערך, גלויבט וואלטער ס. גיפארד, אנפירער פון אמעריקאנער רעליף.

האלטנדיק א רעדע אויף דער ראַ־דיא זונטאג ביינאכט האט מר. גי־פארד געזאגט, אז אין די פאראייניק־טע שטאטן געפינען זיך איצט זעקס מיליאן ארבעטסלאזע. אין איבער דעם וואס די אמעריקאנער באפעלקערונג האלט זיך צוריק פון אויסגעבן געלט, פארערגערט דאס נאך מער די לאגע, און דורך דעם זאגן זיי אפ אויף אן אומדירעקטן אופן א סך ארבעטער פון הויבן פארלאזן די זיצונג.

דאן האט זיך א שאט געטאן א האגל שטיינער אין די אוטאמאביליז. די פאָלי־ציסטן האבן זיך א לאז געטאן אויפן עולם, און אן אלגעמיינער געשלעג איז אויסגעבראכן, און עס האט געגומען נאענט צו א האלבער שעה, בין ארדע־נונג איז איינגעשטעלט געווארן.

(::)

קאָנגרעס דאָל. פאָלט ווידער אין ניו־יאָרק

ניו־יארק, סעפט 28. — דער קאַ־נאדער דאלאר איז דא היינט ווידער געפאלן צום נידעריקסטן פונקט פאר יארן. דערגרייכנדיק אינ׳ם משך פונם טאג אויף דער היגער ברעזע ביז 89 צו 89½ סענט, — א דיסקאנט פון 10½ ביז 11 פּראָצענט. ער האט זיך געשלאגן צו 90½ סענט.

פינלאנד האלט זיך אנ׳ם גאָלד סטאנדארד

העלסינגספארס, פינלאנד, סעפט. 29. — די פינישע ריקסבאנק האט דערקלערט, אז זי וועט נים נאכפאלן דעם ביישפיל פון שוועדן און נארווע־גיע אפצושאפן דעם גאלד סטאנדארד אין פינלאנד.

(::)

רעגיסטראציע פאר אונט קורסן

לעצטן זונטאג איז פארגעקומען א פארוויילונג פון די קורסאנטן, וואו א גרויסע צאל האט זיך שוין ווידער פאר־רעגיסטרירט פאר די הייריאקיע אוונט קורסן.

די רעגיסטראציע ווערט פארגעזעצט יארן אונטן הייגטיקע וואוך צווישן 8 אן 9 אין ביבליאטעק צימער פרץ׳שול. אלע וואס ווילן באזוכן די קורסן זיינען געבעטן זיך רעגיסטרירן הייגטיקע וואוך אום צו דערמעגלאכן גלייך אנצופאנג־נען צו לערנען.

די קורסן ווערן הייז־יאר אנגעפירט פונם אידישן ארבעטער קולטור קלוב מיט דער מיטהילף פון לערער ראט פון דער י. ל. פרץ׳שול.

(::)

ארבעטסלאָזע פון צפון ווילן מארשירן אויף ווינניפעג

די פעם, מאנ., סעפט 28. — א פארזאמלונג פון איבער פינף הונ־דערט ארבעטסלאזע האבן דא שבת אנגענומען א באשלוס,־אז אויב מען וועט זיי ניט געבן קיין רעליף ארבעט היינטיקן ווינטער, וועלן זיי מארשירן קיין ווינניפעג צו זוכן שטיצע.

איבער פינף הונדערט ארבעטסלאזע ווענדן זיך דא נאך הילף יארן טאג. די פלעגער פאר ארבעטסלאזיקייט רע־ליף ארבעט וועלן קאנען פארזאגן־נען ניט מער ווי א פערטל פון דער צאל.

(::)

גרויסע צאָל מענער פאַרלאָזט איצט קאַנאדע

טאראנטא, סעפט. 29. — א ספּע־ציעלע דעפעשע פון מאנטרעאל צו דער "מעיל און עמפּייער" מעלדעט, אז א שטענדיקער שטראם פון מע־נער ציט זיך צוריק פון קאנאדע קיין אייראפע.

"כאטש עס איז שווער צו אויסגע־פינען די פינקטלאכע צאל" — ווערט אין דער טעלעגראמע געזאגט, "איז עס אבער כמעט ווי זיכער, אז לעצ־טנס זיינען צוריקגעפאָרן פון הונדערט בין טויזנט פערזאן א מא־נאט.

אין דייטשלאנד ווערן פראנקרייך

ווענן פרידן

בערלין, סעפט. 29. — דער באזוך דא פון פרעמיער לאוואל און אויסערן מינסטער בריאן פון פראנקרייך, — דער ערשטער באזוך פון וויכטיקע פראצעדוראלע מיטגלידער פון דער פריידנס־פראנקזיישער מלח־מה אן, — האט שוין געבראכט רעזול־טאן: א געמיינשאפטלאכע פערמא־נענטע קאמיסיע איז געגרינדעט גע־וואָרן, וועלכע וועט זוכן צו שאפן א פריינדלאכע פארשטענדעניש אין די געשעפטלאכע און פאליטישע אינטע־רעסן פון ביידע לענדער.

די דאזיקע קאמיסיע וועט האלטן אירע יזיצונגען אין פראנקרייך און אין דייטשלאנד. אין איר וועלן זיין איינ־נע צווייגן פון געשעפט פון פארטעד־

באוועגונג אָנגעפירט קאָנטיק פון יאָפּאן צו שאפן א זעלבסטשטענ־דיקע רעפּובליק אין מאנדזשוריע

טאקיא, סעפט. 29. — לויט א באַ־ריכט פון דער רעגנא נייעס אגענטור פון מוקדען, האט זיך אויפגעהויבן א באוועגונג אין מאנדזשוריע פאר דער אפטיילונג פון דרע רייזיקער פרוכטבא־רער פראווינץ, מיט איר 25 מיליאָניקער באפעלקערונג, פון כינע, און דער גרינ־דונג פון א באזונדער מאנדזשורישער פראווינץ.

די באוועגונג האט זיך אנגעפאנגען אין דער פראווינץ קירין, וואו א זעלד־בסטשטענדיקע רעפּובליק איז שוין דערקלערט געווארן. די רעבעלן האפן, אז זיי וועט אנקומען ניט שווער צו באַ־ווייזן דעם איצטיקן גאווערנאר פון מאנדזשוריע, טשאנג הסוע ליאנג, וועלכער איז 30 יאר אלט און וועלכער לינט איצט אין בעט א קראנקער אין פיפינג.

די שטאט קירין, די הויפטשטאט פון דער פראווינץ קירין, איז לעצטע וואך אפּגעריט געווארן פון יאפאנעזישן טרופּן. גענעראל הסי סיא, געווזעזענער הויפט פון שטאב פון דער פראווינצי־עלער ארמיי פון קירין, ווערט באריכ־טעט, איז דער אנפירער פון דער נייער קירינער רעגירונג, וועלכע האט שוין איר איינענעם מיניסטערן קאבינעט.

יאפאן האט ניט טעג דערקלערט, אז זי האט ניט ברעה צו פארכאפן מאנ־

לאגע אין מיינערס סטרייק אין עסטעוואן איז א קרישע

עסטעוואן, סאסק., סעפט. 29.— די סטרייקנדיקע מינען ארבעטער האבן נעכטן א נאנצן טאג אפּגעבאלט א גע־היימע זיצונג אין בינעפייט, דער צענ־טער פון דעם אינדוסטריעלן קאמף, און דער מאנטער פאליס, באוואנפנס מיט ביסקן, האבן פאטרולירט דעם געגנט און שטרייגנ באוואכט די מינען.

צווישן דרייסיק און פערציק פאליי־ציסטן אונטער דער קאמאנדע פון אינ־ספעקטאר וו. מורהעד, פון רעדזשיינע, נעמען אן אלע מיטלען צו באשיצן די לעבנס און איינגנטום אין דעם שטח אין פאל עס וועלן אויסברעכן ראיאטן.

וועט, נעלט ווערן ביליק, און אלע מעשות׳דיקע סחורות — טייער.

און דאס קאן פירן צו אלגעמיינע אויפשוואונג פון האנדל און אינדוס־טריע. אבער אויך צו גרויסע ארבעטער אומרוען. — ווייל ארבעטער וועלן דאן מוזן כסדר קעמפן פאר העכערע שכי־רות.

און ווער קאן עס פאראויסזעען און אויסרעכענען אויף אזא באשריינקטן פּאַאַ אלע מעגלאכע קאנסעקווענצן! עס איז, מיט איין ווארט, ניט אויס־געשלאסן, אז ענגלאנדס צוריקציאונג פונם גאלד סטאנדארד זאל זיך ארויס־וויזן צו זיין, ווי אנדערע מיינען, איר־נע פון די רעוואלוציאנערסטע פאסי־רונגען פון דעם יאר׳הונדערט!

אנב־אורחא

פון מארק

איינגנטלאך אין גאלד שוין פון לאנג אן ניט געווען מער קיין באזונדערס וויכטיקער רייבטימער פאקטאר, נאר מער א סימבאל פון רייכקייט.

ווען מען האט, למשל, געזאגט, אז קאנאדעס נאציאנאלע רייכקייט בא־טרעפט 30 ביליאן דאלאר, האט מען פארשטאנען, אז קיין 30 ביליאן דאַ־לאר אין האַרטע, גאלדענע מזומנים זיינען אויף דער נאצער וועלט ניטא, נאר דאס רעפּרעזענטירט קאנאדעס נאציאנאלן פארמעגן אין לאנד, געביי־דעס, איינגעגאבען, מינען, וועלדער און א. וו.

און אז מען האט געזאגט אז ראקע־פעלער פארמאגט א ביליאן דאל., האט דאס נאך געקאָנט מיינען, אז די ניקלס וואס ער טייליט אויס צו קינדער אין זיין געבורטסטאט זאל ער דארפן צור־באַרגן ביי א פריינט . . .

גאלד איז איינגלאך געווען מער אן אייגרייזעניש, ווי וואס ס׳איז אַ־זאך דערט. ס׳איז געווען א פעסטגעשטעל־טער אפּמאַך, אז דער דאזיקער שיינער מעטאל, פון וועלכן ס׳איז ניטא קיין סך אויף דער וועלט, זאל ווערן דער סטאנדרט פון אלע ווערטן, און ווייל קיין אנדער באקומענער סטאנדארד איז ניטא, האבן זיי אלע פעסט גע־האלטן אז דעם (אדער אן זיכבער).

* * *

וואלטן די וויסנשאפטסלייט דער־גרייכלט זיך בין איצט צום סוף זיי מען קאן פארוואונדלען, אנדערע עלעמענטן גיין דירעקט קיין אלכאיפארניע, דורך דעם פאנאמא קאנאל.

אין א דערקלערונג צו דער "איטא" האט פראפ. איינשטיין געזאגט, אז ער וויל ניט מען זאל וויסן דעם נאמען פון דער שיף, כדי מען זאל אים ניט שטערן אויף דער רייזע אין ביי זיין אנקום.

(::)

ברייוו קאסטן

י. פראסקין, פארטערזש לא פריי־ר. — דער קאלאניזאציע פלאן, וועלכן מיר האבן דערמאנט באציט זיך בלויז אויף ארבעטסלאזע וואס וואוינען אין ווינניפעג.

אבער אם זעט עס איצט אויס, אז דער טראנז פון גאלד הייבט זיך אָ־וואקלען, כאטש דערווייל איז נאך ניט דערפונדן געווארן דער מיטל צו פאר־פלייצן אין דער וועלט מיט גאלד.

אדרבא, גאלדס אומגליק קומט פון א מאנגל אין גאלד.

פון די 11½ ביליאן דאלאר אין גאלד וואס ס׳איז דא אויף דער וועלט, ווערט אפּגעשאצט, אז אמעריקע האט אריינ־נעשאנקט אין אירע קאסעמען פינף ביי־ליאן, פראנקרייך דריי ביליאן, אין פאר דער גאנצער וועלט, איינשליסנדיק דער רייזיקער ביריטישער אימפּעריע, איז פארבליבן בלויז 3½ ביליאן דאלאר אין גאלד.

האט ענגלאנד דערזעען אז איר פונט פאלט און מען הייבט אן אויפפאמפּען ביי איר דאס ביסל גאלד וואס איז איר נאך פארבליבן, האט זי אפּגעשאפן ביי זיך (דערווייל אויף דעקס חדשים) דעם גאלד סטאנדארד, און איר ביישפיל אין איצט נאכגעפאלגט געווארן פון די סקאנדינאוויש לענדער.

* * *

צו וואס זשע קאן עס פירן?

דער גאלד סטאנדארד וועט וואר־שיינלאך מוזן אפּגעשאפן ווערן אויף אין אנדערע לענדער.

קאנאדע, למשל, ווי זי איז ניט אנט־שלאסן אנצוהאלטן דעם גאלד סטאנ־דארד, וועט לאנג ניט קאנען אויס־האלטן דעם דרוק פונם פאלנדיקן דאָ־לאר, וואס שאפט א געלויף נאך אירע גאלד זאפּאסן אין די מיכוה קאסעס.

אמעריקע און פראנקרייך, דער וועלטס גאלד באנקירן, וועלן זיין פאר־אינטערעסירט אין אנהאלטן דעם ווערט פונם גאלד, און זיי וועלן אפשר באטן גאלד הלואות, אבי אנצוהאלטן דעם ווערט פונם גאלד.

אבער דערווייל פאלט דער גאלד סטאנדארד, און דערמיט פאלט אויף דער ווערט פון אמעריקעס און פראנ־קרייכס גאלד זאפּאסן, וואס פארליר־ן זייער יחוס . . .

וועט אזוי במילא אויף מוזן פאלן דער ווערט פון אמעריקעס גאלד־באַ־שיצט דאלאר און פון פראנקרייכס גאלדענעם פראנק, — גאלד וועט ווערן אויס מיחס!

ווער ווייס, אפשר האט עס ענגלאנד אויף אזא אופן געוואלט אפּרעבענען זיך מיט אמעריקע און מיט פראנק־רייך, דערפאר וואס זיי האבן אזוי מיסטעמאטיש און אומ׳ברחמנות׳דיק געשלעפּט אין זייערע אוצרות די גאלד פון נאר דער וועלט:

— נאט אויף, הייסט עס, גאלד, און ווערגט זיך דערמיט . . .

* * *

ווער קאן עס אויסרעכענען די גאנ־צע מעגלאכע קאנסעקווענצן פון ענג־לאנדס נייעם קאמף קעגן דעם גאלד סטאנדארד! אפילו די קלינסטע און טיפּזיניקסטע עקאנאמיסטן קאנען עס ניט אפּראויזען און זיינען סותר איינער דעם צווייטן.

אם איז מען דערווייל סיי אין ענג־לאנד, סיי אין קאנאדע צופרידן מיט׳ן פאל פון זייערע געלדער, וואס זאגט צו־אז אויפשוואונג פון זייערע אינדוס־טריעס.

אבער א שטארקער דרוק אויפן גאלד סטאנדארד קאן, ווי מיר האבן געזעען, ביליק מאכן אויך דאס געלט וואס באַ־זירט זיך אויף גאלד.

וועט, געלט ווערן ביליק, און אלע משטות׳דיקע סחורות — טייער.

און דאס קאן פירן צו אלגעמיינע אויפשוואונג פון האנדל און אינדוס־טריע. אבער אויך צו גרויסע ארבעטער אומרוען. — ווייל ארבעטער וועלן דאן מוזן כסדר קעמפן פאר העכערע שכי־רות.

און ווער קאן עס פאראויסזעען און אויסרעכענען אויף אזא באשריינקטן פּאַאַ אלע מעגלאכע קאנסעקווענצן! עס איז, מיט איין ווארט, ניט אויס־געשלאסן, אז ענגלאנדס צוריקציאונג פונם גאלד סטאנדארד זאל זיך אריינ־וויזן צו זיין, ווי אנדערע מיינען, איר־נע פון די רעוואלוציאנערסטע פאסי־רונגען פון דעם יאר׳הונדערט!

אייגנטלאך פון גאָלד

פון מאָרגן ביז אָוונט

פון אויפגאנג — 6.23.
פון אונטערגאנג — 6.13.

דאָס אידישע וואָרט

אידישע קריזן באאומרואיקט פון קלאנגען אין פארבינדונג מיט אינדישע פאדערונגען

(ספּעציעלע טעלעגראמע צו "דאס אידישע וואָרט" פון "איטא")

לאנדאן, סעפט. 29 (איטא).— אומ־רואיקייט ווערט אויסגעדריקט אין די הינע אידישע קרייזן, אז פאלעסטינע זאל ניט געמאכט ווערן פאר א שפּיל־ביינדל אין דער לייזונג פונם אידישל פראבלעם.

קלאנגען טראגן זיך דא עקשנות׳דיק ארום אין די פאלסטישע קרייזן, אז די מוסולמאנישע מינאָרעטעס ביי דער אינדישער "רונדער טיש" קאנפערענץ, אגנעפירט פון שאקאב־אלי, וועלכע האלט צוריק די ארבעט פון דער קאנ־פערענץ מיט איר פשרות׳לאזער האל־טונג, קאן געווינען ווערן פון דער ברי־טישער רעגירונג קאנצעסיעס אין אנ־דערע אינדיע, אינישליסנדיק פאלעסטינע.

עס זעט אויס, אז שאקאב אלי האט נעראטאן גוטן גרונט פאר זיין דערקלע־רונג ערב זיין אפּפאר פון פאלעסטינע קיין לאנדאן, אז "פרידן מיט בריטאַ־ניע מיינט דער אויסגלייך ניט בלויז פון דער אינדישער פראגע, נאר אויף שע אינדן.

נעפאר ענגלאנד זאָל צופרידנ־שטעלן אינדישע מוסולמאנער אויף פאלעסטינער חשבון

(ספּעציעלע טעלעגראמע צו "דאס אידישע וואָרט" פון "איטא")

די פראגע פון די פאלעסטינער אראַ־בער און פון אנדערע מוסולמאנישע און אראבישע לענדער".

א דערקלערונג אם אנא כאן, מעכ־טיקער נייסטיקער פירער פון די 78 מיליאן מוסולמאנער אין אינדיע, אין וועלכער ער פּרוואווט אפּלייקענען די דאזיקע קלאגנען, האט נאך מער פאר־שטארקט די אומרואיקייט אין די ציר־ניסטישע קרייזן, וואו מען גלויבט, אז מען שטייט אויפן שוועל פון פאסירונ־גען פון אן ערנסטן כאראקטער.

(::)

קוויסטישע יוגנט ארגאניזאַ־ציע קריגט רעגירונג דערלויב־בעניש אנצופירן טעטיקייטן

בוקארעסט, סעפט. 29 (איטא). — דער רעגירונג טריבונאל האט באַ־שלאסן צו געבן א לעגאל פאטאמטס צו דער יוגנט ארגאניזאציע פון די קו־יזסטן. דער באשלוס האט ארויסגערופן גרויס אומרואיקייט צווישן די רומענ־פון דער אינדישער פראגע, נאר אויף

דריי פאָליציסטן פאַרוואונדעט אין ראַיאָט ביים סיטי האָל לעצטן אָוונט

אוטאָמאָבילן פון אָלדערמען באהאָגלט מיט שטיינער. נאָכדעם ווי קאָמוניסטישער פאָרשטייער פאָר ארבעטסלאָזע ווערט ניט אויסגעהערט. — זיבן ארעסטירט געוואָרן אין די ראיאָטן

דריי פאליציסטן זיינען פארוואונ־דעט געווארן מיט שטיינער און זיבן מענשן זיינען ארעסטירט געווארן לעצטן אוונט, אויסער א צאל וואס זיינען לייכטער צעשלאגן געווארן, די ראיאטן וואס זיינען אויסגעבראכן לעצטן אוונט אין פראנט פון סיטי האל. שטיינער האבן אויף געטראפן אין די אוטאמאביליז פון די אלדערמען בעת זיי האבן פארלאזן די זיצונג פון סיטי קאונסיל, און אין אייגענם איז א שויב צעשמעטערט געווארן, בעת א שטאר־קער קלאפ מיט א שטיין האט געלאזן א טיפן צייכן אינם אוטאמאביל פון אלד. דזשיימס סיפּפּקין.

עטלאכע הונדערט ארבעטסלאזע, אנ־געפירט פון קאמוניסטן, האבן זיך צו־זאמענגעקליבן לעצטן אוונט, צו באַ־גלייטן א דעלעגאציע וואס איז באַ־שטאנען פון ט. א. וואור און נאך איי־נעם, וועלכע איז געגאנגען צום סיפּי קאונסיל מיט קלאגנס קעגן דער רע־ליף אדמיניסטראציע. זיי האבן מיט זיך געפירט א פרוי מיט דריי קינדער וועלכע זאלן האבן געקריוודעט קעגן דער האבנדיק וואס איסקצווענען קעגן וואורט פערזאן, האט מעיאר וועב דער־

קאָנאדער דאָל. פאַלט ווידער אין ניו־יאָרק

ניו־יארק, סעפט 28. — דער קאַ־נאדער דאלאר איז דא היינט ווידער געפאלן צום נידעריקסטן פונקט פאר יארן, דערגרייכנדיק אינ׳ם משך פונם טאג אויף דער היגער ברעזע ביז 89 צו 89½ סענט, — א דיסקאנט פון 10½ ביז 11 פּראָצענט. ער האט זיך געשלאגן צו 90½ סענט.

פינלאנד האלט זיך אנ׳ם גאָלד סטאנדארד

העלסינגספארס, פינלאנד, סעפט. 29. — די פינישע ריקסבאנק האט דערקלערט, אז זי וועט נים נאכפאלן דעם ביישפיל פון שוועדן און נארווע־גיע אפצושאפן דעם גאלד סטאנדארד אין פינלאנד.

(::)

רעגיסטראציע פאר אונט קורסן

לעצטן זונטאג איז פארגעקומען א פארוויילונג פון די קורסאנטן, וואו א גרויסע צאל האט זיך שוין ווידער פאר־רעגיסטרירט פאר די הייריאקיע אוונט קורסן.

די רעגיסטראציע ווערט פארגעזעצט יארן אונטן הייגטיקע וואוך צווישן 8 אן 9 אין ביבליאטעק צימער פרץ׳שול. אלע וואס ווילן באזוכן די קורסן זיינען געבעטן זיך רעגיסטרירן הייגטיקע וואוך אום צו דערמעגלאכן גלייך אנצופאנ־נען צו לערנען.

די קורסן ווערן הייז־יאר אנגעפירט פונם אידישן ארבעטער קולטור קלוב מיט דער מיטהילף פון לערער ראט פון דער י. ל. פרץ׳שול.

(::)

ארבעטסלאָזע פון צפון ווילן מארשירן אויף ווינניפעג

די פעם, מאנ., סעפט 28. — א פארזאמלונג פון איבער פינף הונ־דערט ארבעטסלאזע האבן דא שבת אנגענומען א באשלוס,־אז אויב מען וועט זיי ניט געבן קיין רעליף ארבעט היינטיקן ווינטער, וועלן זיי מארשירן קיין ווינניפעג צו זוכן שטיצע.

איבער פינף הונדערט ארבעטסלאזע ווענדן זיך דא נאך הילף יארן טאג. די פלעגער פאר ארבעטסלאזיקייט רע־ליף ארבעט וועלן קאנען פארזאגן־נען ניט מער ווי א פערטל פון דער צאל.

(::)

גרויסע צאָל מענער פאַרלאָזט איצט קאַנאדע

טאראנטא, סעפט. 29. — א ספּע־ציעלע דעפעשע פון מאנטרעאל צו דער "מעיל און עמפּייער" מעלדעט, אז א שטענדיקער שטראם פון מע־נער ציט זיך צוריק פון קאנאדע קיין אייראפע.

"כאטש עס איז שווער צו אויסגע־פינען די פינקטלאכע צאל" — ווערט אין דער טעלעגראמע געזאגט, "איז עס אבער כמעט ווי זיכער, אז לעצ־טנס זיינען צוריקגעפאָרן פון הונדערט בין טויזנט פערזאן א מא־נאט.

אין דייטשלאנד ווערן פראנקרייך ווענן פרידן

בערלין, סעפט. 29. — דער באזוך דא פון פרעמיער לאוואל און אויסערן מינסטער בריאן פון פראנקרייך, — דער ערשטער באזוך פון וויכטיקע פראצעדוראלע מיטגלידער פון דער פריידנס־פראנזיישער מלח־מה אן, — האט שוין געבראכט רעזול־טאן: א געמיינשאפטלאכע פערמא־נענטע קאמיסיע איז געגרינדעט גע־וואָרן, וועלכע וועט זוכן צו שאפן א פריינדלאכע פארשטענדעניש אין די געשעפטלאכע און פאליטישע אינטע־רעסן פון ביידע לענדער.

די דאזיקע קאמיסיע וועט האלטן אירע יזיצונגען אין פראנקרייך און אין דייטשלאנד. אין איר וועלן זיין איינ־נע צווייגן פון געשעפט פון פארטעד־

באַרבעט אויף סאַלטער בריק דער־וויל אָפּגעלייגט

סיטי קאונסיל באשליסט צו העכערן שכירות פאר פריווא־טער ארבעט, בעת פאר פאך־ארבעט ווערט שכירות געשניטן

צוליב דעם וואס א צאל דעטאלן בעטער. דערפאר האט ער אבער באר־שלאסן צו העכערן די שכירות פון פראסטע ארבעטער פון 40 צו 42½ סענט א׳שעה.

אלד. גרעי האט געמאכט אן אנפראַ־גע בנוגע אן עדיטאריעל אין דער הי־נער "טריביון", וואו די צייטונג פאר־דאמט הילף קערפערשאפטן וועלכע, ווי זי זאל האבן געהערט, באטן אן אויסלענדישע ארבעטסלאזע זיי זאלן זיך לאזן דעפארטירן פארן פריין פון רעליף. די אנפירער פון דער רעליף קאָ־מיטע האבן אבער קאטעגאריש דער־קלערט, אז זיי האבן קיינמאל קיינעם פון די ארבעטסלאזע ניט געמאכט אזעלכע פארשלאגן.

גאָנגרעס באריכט פון י. העסטרין אוו.

דינסטאג, סעפטעמבער 29

מ. בלאשטיין ביי פראפאיסקער פרוי־ען פאר., 8.30 אוו., אין פרץ אינסט. שכחת־בית־השואבה ביי פרוען קול־טור פארב., אין מוטער פאראין פון ת״ח, אין ת״ח.

דזשעלי, פרעזערוון און גראסערי שאַ־ווער פאר בית־יתומים, 2—11 אין ת״ח מיטגליד. טיי פון פוש״צ פאגערן פרוען קלוב ביי מרס. סינאל, 439 סט. דזשאנס עווע., 2 ביז 9 נ. מ.

יערל. טיי פון מוטער פאר. א. ר. פ. ט. שול ביי מרס. יאנאווסקי, 396 סעל־קירק עווע. סוויט 1, 2.30 ביז שפּעט. פארווייזונג ביי יונגע הבונים, 8.30 נ. מ., אין ציון זאל.

מיטוואָך, סעפטעמבער 30

טיי פון ליידיס אקז. פון ליגת־הצדק ביי מרס. ש. פעלדמאן, 503 דאפערין עווענוי, 2.30 ביז שפּעט.

אלגעם. פארזאמ. פון ווינניפעג הדסה, 8.30 נ. מ., אין ציון זאל.

פארזאמ